

Αρχαιολογικός
Χώρος και
Μουσείο
Κεραμικού

67ο
Γυμνάσιο
Αθηνών

Αναζητώντας
ζώα και
φυτά, τότε
και τώρα

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 67^ο Γυμνάσιο Αθηνών

Τάξη / Τμήμα: Γ'1

Αριθμός μαθητών: 18

Αριθμός παλινοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 8

Χώρες προέλευσης των παλινοστούντων /αλλοδαπών μαθητών: Αίγυπτος, Αλβανία, Πολωνία, Ρουμανία.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται: Όλα τα παιδιά έχουν φοιτήσει σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού σχολείου στην Ελλάδα, είναι μαθητές και μαθήτριες του σχολείου μας από την πρώτη Γυμνασίου, γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα και η συνεργασία μεταξύ τους είναι πολύ καλή.

Όνομα εκπαιδευτικού: Αλεξάνδρα Τσαμπουνάρα

Μουσείο: Αρχαιολογικός Χώρος και Μουσείο Κεραμεικού

Εκθέματα που έγιναν αντικείμενα διαπραγμάτευσης: Επιτύμβια μνημεία, κτερίσματα (αγγεία, κοσμήματα, πήλινα ειδώλια, σπλεγγίδα, παιχνίδια), αντικείμενα καθημερινής χρήσης (γεωργικά εργαλεία, βαρίδια αργαλειού κ.λπ.) και όστρακα. Ο αρχαιολογικός χώρος του Κεραμεικού είναι μια ελεύθερη ζώνη πρασίνου στην πυκνά δομημένη Αθήνα και ένας σημαντικός βιότοπος με κύριο στοιχείο τον ποταμό Ηριδανό. Η χλωρίδα αλλά και η πανίδα που φιλοξενείται σ' αυτόν μας απασχόλησαν εξίσου.

Διαπολιτισμική δυναμική που διακρίνεται στα συγκεκριμένα αντικείμενα: Η κατανόηση της σχέσης που συνδέει τα ανθρώπινα έργα με το έργο της φύσης. Η κατανόηση ύπαρξης μνημείων εξέχουσας ιστορικής, αισθητικής, περιβαλλοντικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής αξίας στο κέντρο μιας σύγχρονης πόλης:

- ιστορικής, διότι μέσα από τα εκθέματα τα παιδιά γνωρίζουν τον τρόπο ζωής, τα έθιμα, τις συνήθειες ανθρώπων του παρελθόντος, αλλά και ο ίδιος ο χώρος ως σύμβολο θυμίζει σημαντικά γεγονότα («πομπή των πέπλων» των Παναθηναίων ή εορταστικές πομπές από την Αθήνα προς την Ελευσίνα κ.ά.),
- αισθητικής, διότι τα ίδια τα εκθέματα αποτελούν έργα τέχνης, αλλά και ο αρχαιολογικός χώρος αποτελεί ένα έργο της φύσης αρμονικά συνδεδεμένο με την ανθρώπινη παρέμβαση,
- περιβαλλοντικής, διότι ο αρχαιολογικός χώρος του Κεραμεικού, εξαιτίας των ανασκαφών, δεν έχει καλυφθεί από την οικοδόμηση της σύγχρονης πόλης και αποτελεί πια σήμερα αφενός μια ελεύθερη ζώνη πρασίνου που επιτρέπει τη μετακίνηση αέριων μαζών, άρα συμβάλλει ευνοϊκά στο

μικροκλίμα της Αττικής, και αφετέρου έναν βιότοπο που παρουσιάζει εξαιρετική ποικιλία σε πανίδα και χλωρίδα. Σύγκριση του Ηριδανού με ποταμούς των χωρών καταγωγής των μαθητών και μαθητριών,

- εθνολογικής και ανθρωπολογικής, διότι ο Κεραμεικός περιλαμβάνει πλήθος μνημεία οικιστικού, λατρευτικού και ταφικού χαρακτήρα που χρονολογούνται από τους προϊστορικούς έως τους βυζαντινούς χρόνους.

Ονόματα εκπροσώπων του μουσείου: Λεωνίδας Μπουρνιάς, Ειρήνη Σβανά.

Στόχοι

Γνωστικοί:

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν την πόλη στην οποία ζουν,
- να κατανοήσουν με βιωματικό τρόπο την ύπαρξη μνημείων μέσα σε μια πυκνά δομημένη πόλη ποικίλης ιστορικής, αισθητικής, περιβαλλοντικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής αξίας,
- να κατανοήσουν τη σχέση που συνδέει τα ανθρώπινα έργα με το έργο της φύσης παρατηρώντας απεικονίσεις ζώων και φυτών πάνω στα εκθέματα,
- να μάθουν να αναγνωρίζουν φυτά και την ονομασία τους,
- να γνωρίσουν καλύτερα τη χώρα καταγωγής τους (φυσικό περιβάλλον, ιστορία) ανασύροντας στοιχεία από τη μνήμη τους ή συζητώντας με τους γονείς τους.

Συναισθηματικοί

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να συνειδητοποιήσουν ότι οι άνθρωποι σε οποιαδήποτε εποχή, σε οποιαδήποτε χώρα, έρχονται αντιμέτωποι με τα ίδια προβλήματα, όπως η διαχείριση δυσάρεστων συναισθημάτων που προκύπτουν από την απώλεια αγαπημένων προσώπων μας,
- να συνειδητοποιήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι ωφελούνται και χαίρονται από αυτά που μπορεί να προσφέρει η ειρήνη μεταξύ των λαών ή γενικά η ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων.

Παιδαγωγικοί

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να δουλέψουν ομαδικά και να συνειδητοποιήσουν ότι είναι μέλη ομάδας εργασίας με κοινούς στόχους,
- να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη,
- να εξοικειωθούν με την πολύπλευρη προσέγγιση ενός θέματος.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη - Π.Ε.Α.Α.» του διδακτικού πεδίου «Βιωματικές Δράσεις- Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες», σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα του Πιλοτικού Γυμνασίου, κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου (στην αίθουσα της Γ1 Τάξης υπάρχει διαδραστικός πίνακας).

Η επίσκεψη συνδέεται με τα μαθήματα της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας (Α΄ Τάξη), της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, της Τοπικής Ιστορίας (Γ΄ Τάξη) και της Βιολογίας (Γ΄ Τάξη), ενώ προετοιμάζει τους μαθητές για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας της Α΄ Τάξης ΓΕΛ (Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι- Ξενοφών, Θουκυδίδης).

Δράσεις

13/12/2013: Μοιράστηκε στους μαθητές φωτοτυπία στην οποία αναφέρονταν τα κύρια περιβαλλοντικά προβλήματα και σχηματίστηκαν οι ομάδες εργασίας στο πλαίσιο του μαθήματος «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη- Π.Ε.Α.Α.».

20/12/2013: Ενημερώθηκαν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Γ΄1 Τάξης για την υποδράση «Εκπαιδευτικές Επισκέψεις Μαθητών», μοιράστηκε έντυπο υπεύθυνης δήλωσης για τη συμμετοχή των μαθητών στην υποδράση 9.5, ώστε να συμπληρωθεί από τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών. Στη συνέχεια, προβλήθηκε η ταινία της δημόσιας εκπαιδευτικής τηλεόρασης με τίτλο «Το μικροκλίμα της Αττικής», στο οποίο διαπιστώνουμε ότι η αντιπαλότητα μεταξύ χτισμένου και άχτιστου που χαρακτήριζε την μεταπολεμική Ελλάδα δημιούργησε μια πάρα πολύ ζεστή πόλη που δημιουργεί προβλήματα στο επίπεδο της καθημερινής ζωής. Σήμερα η νέα αντίληψη για την πόλη, σε συνδυασμό με τη νέα περιβαλλοντική συνείδηση που επικρατεί, επιβάλλει τη συνεργασία μεταξύ του χτισμένου και του άχτιστου, αλλά και την προστασία οποιουδήποτε ελεύθερου χώρου.

Ο αρχαιολογικός χώρος του Κεραμεικού προβάλλει με τον καλύτερο τρόπο την αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπινων έργων και των έργων της φύσης μέσα στην πόλη.

10/01/2014: Συγκέντρωση συμπληρωμένων υπεύθυνων δηλώσεων. Προβολή αποσπάσματος από την εκπομπή «Μετά- Μουσείο» της ΕΤ1, που ήταν αφιερωμένη στον Κεραμεικό (αρχαιολογικός χώρος). Συζήτηση με τους μαθητές και τις μαθήτριες για τον χώρο που επρόκειτο να επισκεφτούμε.

11/01/2014: Παρακολούθηση από την εκπαιδευτικό της ημερίδας που διοργάνωσε η υποδράση 9.5 με τίτλο «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της

διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», που πραγματοποιήθηκε στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο στην Αθήνα. Γνωριμία της εκπαιδευτικού με τους υπεύθυνους εκπαιδευτικών προγραμμάτων του μουσείου. Ενημέρωση των υπευθύνων από την εκπαιδευτικό για τη σύνθεση της ομάδας των μαθητών που μετέχουν, καθώς επίσης και για το τι έχει προηγηθεί στο σχολείο. Συζήτηση για το ποια μορφή μπορεί να λάβει η διεξαγωγή όλης της διαδικασίας (πριν-επίσκεψη-μετά). Ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων και σχεδιασμός μιας πρώτης προσέγγισης.

14/01/2014: Έγινε μια μικρή ενημέρωση των μαθητών για την ημερίδα και για το ποια μορφή μπορεί να πάρει η όλη προσπάθεια. Συζήτηση και επιλογή εργασίας ανά ομάδα. Η εργασία αφορούσε την παρουσίαση σε αφίσα των σημαντικότερων ποταμών στις χώρες καταγωγής των μαθητών και την επίδραση αυτών στη ζωή των κατοίκων (Ελλάδα – Αθήνα: Κηφισός, Ιλισσός, Ηριδανός, Αίγυπτος: Νείλος, Αλβανία: Δρίνος, Πολωνία: Βιστούλας, Ρουμανία: Δούναβης, παρόλο που περνάει ή αγγίζει τα σύνορα δέκα χωρών). Προβολή αποσπάσματος από την εκπομπή «Μετά- Μουσείο» της ΕΤ1, που ήταν αφιερωμένη στον Κεραμεικό (εκθέματα μουσείου).

22/01/2014: Πρώτη επίσκεψη της εκπαιδευτικού στο μουσείο. Ξενάγηση στα εκθέματα και στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού. Συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων για το πριν, το κατά τη διάρκεια και το μετά την επίσκεψη, οριστικοποίηση ημερομηνίας επίσκεψης (07/02/2014) και του τρόπου με τον οποίον θα γίνει αυτή, καταμερισμός εργασιών για την προετοιμασία των φύλλων εργασίας.

28/01/2014: Ηλεκτρονική αποστολή στην υπεύθυνη εκπαιδευτικό αναπαραστάσεων του Κεραμεικού.

28/01/2014: Μοιράστηκε ερωτηματολόγιο στους μαθητές με σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων από τις χώρες καταγωγής τους. Οι μαθητές για τη συμπλήρωσή του θα χρησιμοποιούσαν τις προσωπικές τους εμπειρίες και γνώσεις ή θα έπαιρναν συνέντευξη από τους γονείς τους. Μέσα από το ερωτηματολόγιο οι μαθητές έπρεπε να συγκεντρώσουν:

- Χαρακτηριστικά ζώα της χώρας καταγωγής τους (οικόσιτα, άγρια, μυθικά).
- Χαρακτηριστικά φυτά της χώρας καταγωγής τους.
- Στίχους τραγουδιών ή μελοποιημένων ποιημάτων από τη χώρα καταγωγής τους, στα οποία υπήρχε αναφορά σε ονόματα φυτών ή λουλουδιών.

Προβλήθηκαν αποσπάσματα από την εκπομπή «Αρχαιολογικές ξεναγήσεις» της ΕΡΤ2, με τίτλο «Ταφικά έθιμα στην αρχαία Αθήνα». Ακολούθησε συζήτηση. Σύνδεση με τον ιστότοπο του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτο Αθηνών, όπου υπάρχουν αναρτημένες πληροφορίες για τον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού, την ιστορία του, τις ανασκαφές σε αυτόν, το μουσείο, τα ευρήματα και τον Ηριδανό.

01/02/2014: Δεύτερη επίσκεψη της εκπαιδευτικού στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού για τη λήψη απαραίτητου φωτογραφικού υλικού.

04/02/2014: Σύνδεση και πάλι με τον ιστότοπο του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Αθηνών. Οι μαθητές είδαν επίσης τις εικόνες με αναπαραστάσεις του Κεραμεικού, που είχαν σταλεί από τους υπεύθυνους του μουσείου. Τέλος, μοιράστηκε έντυπο υλικό για την προετοιμασία των μαθητών πριν την επίσκεψη (κάτοψη μουσείου και κατηγορίες εκθεμάτων ανά προθήκη).

07/02/2014: Εκπαιδευτική επίσκεψη στο μουσείο και τον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού.

Για τη μετακίνηση των μαθητών χρησιμοποιήθηκε ο ηλεκτρικός σιδηρόδρομος. Οι μαθητές επιβιβάστηκαν από το σταθμό «Αττική» και αποβιβάστηκαν στο «Θησείο».

Στην πορεία μας προς τον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο του Κεραμεικού συναντήσαμε το Μνημείο Ολοκαυτώματος σε μνήμη των Ελλήνων εβραίων που εξοντώθηκαν από τους ναζιστές. Στη συμβολή των οδών Μελιδόνη, Ερμού και Ευβούλου, λίγα μέτρα από τη Συναγωγή, εκεί όπου στις 24 Μαρτίου 1944 έγινε η παγίδευση και η σύλληψη των εβραίων της Αθήνας από τους Γερμανούς, ένα σπασμένο μαρμάρινο Άστρο του Δαβίδ, έργο της ελληνοαμερικανίδας γλύπτριας Ντιάννας Μαγκκανιά, λειτουργεί ως μνημείο και ταυτόχρονα ως μνήμη. Το έργο αποτελείται από επτά μαρμάρινα κομμάτια, τα έξι τριγωνικά και το μεγαλύτερο κεντρικό σε σχήμα εξάγωνου. Η γλύπτρια του έργου σε συνέντευξή της είπε ότι το πρώτο που έκανε όταν ανέλαβε το έργο ήταν να σκεφθεί ποια κοινά σημεία έχουν οι Έλληνες χριστιανοί με τους Έλληνες εβραίους. Ελληνίδα της Διασποράς η ίδια, είδε τη Διασπορά ως ένα βασικό κοινό σημείο. *«Τοποθετημένο εκεί όπου ήταν οι αρχαίες πύλες της Αθήνας, είδα το Αστέρι του Δαβίδ και σαν πυξίδα. Πυξίδα που δείχνει προς όλες τις πόλεις και τα χωριά όπου υπήρχαν εβραϊκές κοινότητες».*

Στο μνημείο του Ολοκαυτώματος των Ελλήνων εβραίων

Κατά την άφιξή μας στον χώρο του Κεραμεικού μάζ υποδέχτηκαν οι υπεύθυνοι του μουσείου, μάζ καλωσόρισαν και αφού μάζ εξήγησαν σύντομα ποιος είναι ο χώρος ο οποίος βρισκόμαστε, χώρισαν τους μαθητές και τις μαθήτριες σε δυο ομάδες και έδωσαν οδηγίες για το παιχνίδι συγκέντρωσης βαθμών που θα ακολουθούσε.

Η κάθε ομάδα ακολούθησε διαφορετική πορεία και ερευνώντας τα εκθέματα που βρίσκονταν στις προθήκες, στον αύλειο χώρο του μουσείου, στην είσοδο και στο αίθριο, προσπάθησε να εντοπίσει όσο το δυνατόν περισσότερες απεικονίσεις ζώων (οικόσιτων-άγριων-μυθικών), τις οποίες σημείωνε στις αντίστοιχες θέσεις του πίνακα που της είχε δοθεί, ώστε να συγκεντρώσει όσο το δυνατό περισσότερους βαθμούς. Όταν τελείωσε το παιχνίδι, οι ομάδες συγκεντρώθηκαν στο αίθριο για την «ανακήρυξη των νικητών».

Αναζητώντας ζώα στις προθήκες: σφίγγα, φίδια, γρύπας

Αναζητώντας ζώα στο αίθριο του μουσείου: ταύρος, άλογα, αγριόχοιρος, λιοντάρι, σφίγγα

Στη συνέχεια, οι υπεύθυνοι μάζ ξενάγησαν σε όλους τους χώρους του μουσείου και με έναν απλό, κατανοητό λόγο μάζ ενημέρωσαν απαντώντας ακούραστα σε οποιαδήποτε ερώτηση των μαθητών:

- για την πορεία της τέχνης μέσα στο χρόνο και την προσπάθεια του καλλιτέχνη να αποδώσει αυτό που βλέπει στην καθημερινή του ζωή, τα συναισθήματά του αλλά και οτιδήποτε απασχολεί αυτόν ή την κοινωνία μέσα στην οποία ζει, στο έργο του,
- για τις συνήθειες, τα έθιμα, τις αντιλήψεις, αλλά και τον τρόπο ζωής των αρχαίων Ελλήνων,
- για τον λοιμό κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου, που ανάγκασε τους αρχαίους Αθηναίους να θάψουν βιαστικά σε ομαδικό τάφο, χωρίς τη συνηθισμένη φροντίδα που επέβαλε ο σεβασμός των αρχαίων Ελλήνων στους νεκρούς, περίπου 150 θύματα,
- για τον θεσμό του οστρακισμού στην αρχαία Αθήνα,
- για ιστορικά πρόσωπα καθώς και για πολλά άλλα.

Όμως, η εκπαιδευτική μας επίσκεψη έκρυβε και άλλες εκπλήξεις. Ο αρχαιολογικός χώρος του Κεραμεικού μάς περίμενε να τον εξερευνήσουμε. Έτσι, η ομάδα μαζί με τους αρχαιολόγους οδηγήθηκε έξω από τον χώρο του μουσείου. Δόθηκαν από την υπεύθυνη καθηγήτρια οδηγίες, φύλλο εργασιών ανά δύο άτομα και μικροί και μεγάλοι έπρεπε, ως καλοί παρατηρητές, να εντοπίσουμε μέσα στο χώρο συγκεκριμένα φυτά και να απαντήσουμε σε ερωτήσεις.

Αναζητώντας φυτά στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού: το νεροκάλαμο

Ξεκινήσαμε την περιήγησή μας ενώ οι υπεύθυνοι μάς εξηγούσαν για τους δρόμους, για το πού οδηγούσαν, για τον Ηριδανό, για το Πομπείον και τα Παναθήναια, για το Δίτυλον και πολλά άλλα. Επίσης, επισημάνθηκε ότι και οι αρχαίοι Αθηναίοι δημιούργησαν πρόβλημα στο φυσικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, όταν ο Ηριδανός άρχισε να δέχεται λύματα, μετατράπηκε σε βούρκο κι έτσι αναγκάστηκαν να τον καλύψουν και να τον μετατρέψουν σε κλειστό αγωγό. Στη βόλτα αυτή συναντήσαμε και «φίλους» που μας επέτρεψαν να τους παρατηρήσουμε, όπως: πτηνά, πρασινόφρυνο στην κοίτη του Ηριδανού και κρασπεδωτή χελώνα.

Η επίσκεψη πλησίαζε προς το τέλος, οπότε όλοι μαζί και πάλι, μαθητές, υπεύθυνοι του μουσείου, συνοδός καθηγητής, υπεύθυνη καθηγήτρια, πήραμε τη θέση μας κοντά στο ταμείο του αρχαιολογικού χώρου-μουσείου για την απονομή των βραβείων του «ΕΡΕΥΝΗΤΗ» και του «ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗ» στους μαθητές. Επίσης, οι

αρχαιολόγοι δώρισαν στους μαθητές αφίσες και έντυπα εκπαιδευτικών προγραμμάτων του μουσείου.

Πλημμυρισμένοι από όμορφες εικόνες και έχοντας στο μυαλό μας παραστατικές διηγήσεις για το παρελθόν, αφήσαμε πίσω μας τον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού. Δεν είχε, όμως, τελειώσει η εκπαιδευτική επίσκεψη, διότι θέλαμε να δούμε για μια ακόμη φορά τον Ηριδανό στην πλατεία Μοναστηρίου. Περπατώντας στην οδό Αδριανού, έναν από τους πιο παλιούς και ιστορικούς δρόμους της Αθήνας, φτάσαμε στην πλατεία Μοναστηρίου. Εκεί παρατηρήσαμε την κοίτη του Ηριδανού της κλασικής εποχής, με τα δύο μονοπάτια που όριζαν την οικοδομική γραμμή στις πλευρές της, και την κοίτη της ρωμαϊκής εποχής, κατά τη διάρκεια της οποίας καλύφθηκε με πλινθόκτιστο θόλο. Όμως και οι ρυθμοί της σύγχρονης πόλης μάς τράβηξαν το ενδιαφέρον.

Αναζητώντας τον Ηριδανό στο Μοναστηράκι

Η εκπαιδευτική επίσκεψη είχε τελειώσει και χρησιμοποιώντας τον ηλεκτρικό σιδηρόδρομο γυρίσαμε στο σχολείο.

25/02/2014: Οι μαθητές παρουσίασαν τη δουλειά τους (αφίσα, ερωτηματολόγιο, τραγούδια) στους υπόλοιπους. Προετοιμασία υλικού για την ανάρτησή του σε κοινόχρηστο χώρο στο σχολείο, ώστε να ενημερωθεί όλη η σχολική κοινότητα για τη δράση μας.

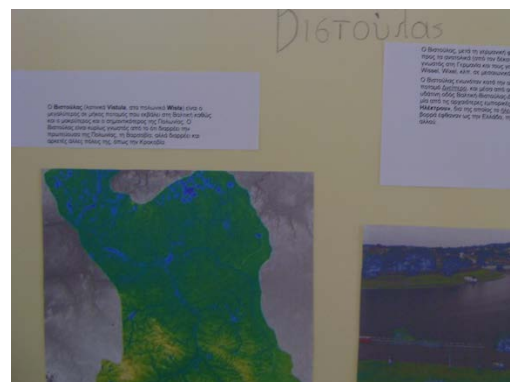
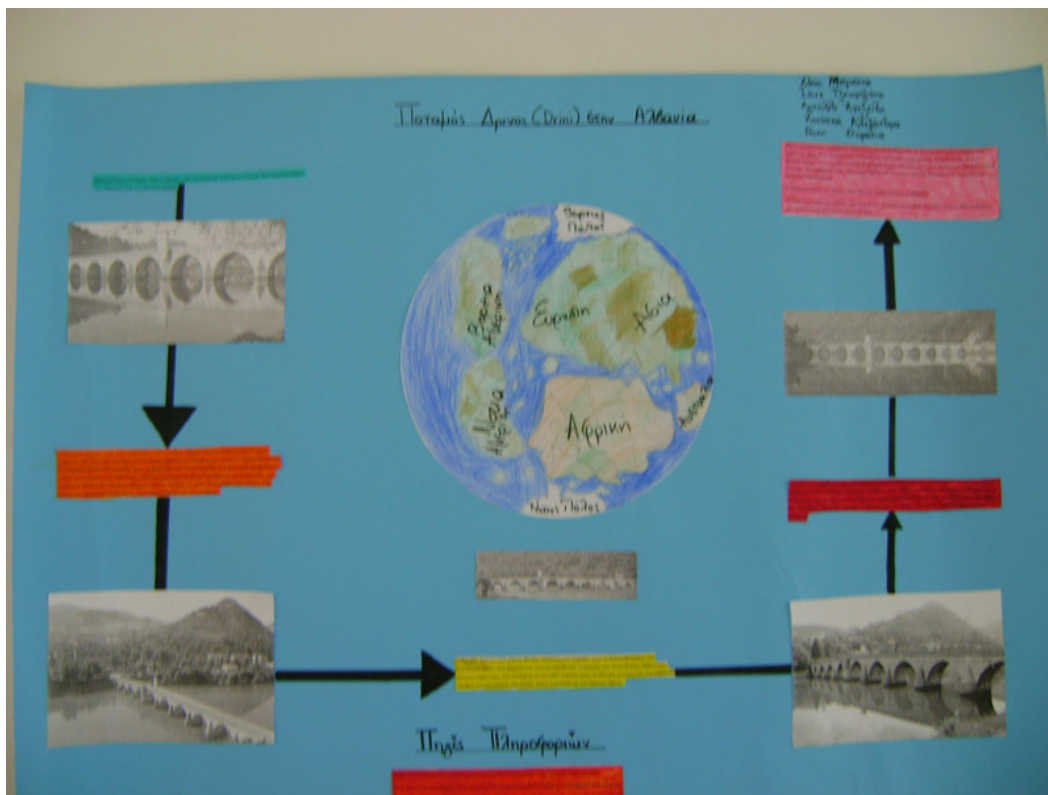
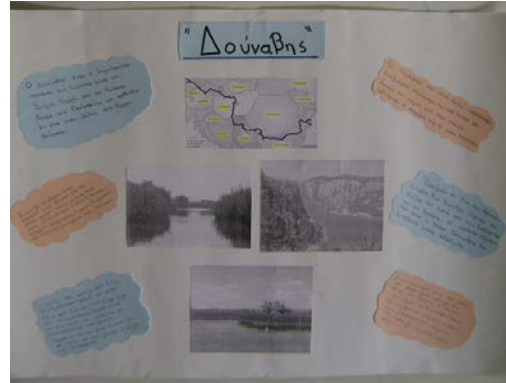
26/02/2014: Ανάρτηση του υλικού το οποίο παρέμεινε για να το δουν οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών κατά την επίδοση της βαθμολογίας του δεύτερου τριμήνου. Το υλικό θα παρέμενε ανηρημένο μέχρι τις σχολικές διακοπές του Πάσχα.

Η ανάρτηση των μαθητικών εργασιών εντός σχολείου

Η έκθεση με τις μαθητικές εργασίες

Μαθητικές εργασίες για ποτάμια των χωρών καταγωγής: ο Δρίνος, ο Ιλιός, ο Δούναβης, ο Νείλος, ο Βίστρουλας

Η δράση διήρκεσε από τις 20/12/2013 έως και 26/2/2014.

Μαθησιακοί πόροι

- Σκρούμπης Β. (1990) «Αρωματικά-μελισσοτροφικά φαρμακευτικά φυτά της Ελλάδας», Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Θεσσαλονίκη.
- Ταμβάκης Ν., Κουτέπας Ν. (1994) «Κηποτεχνία – Γ΄ Τάξη Τ.Ε.Λ.», 8^η έκδοση, ΟΕΔΒ, Αθήνα.
- ΚΥΠΡΑΙΟΥ Ε., και άλλοι (2004) «Ηριδανός, το ποτάμι της αρχαίας πόλης», Υπουργείο Πολιτισμού - Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων - Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επικοινωνίας, 2^η έκδοση, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, Αθήνα.
- <http://www.youtube.com/watch?v=ggnliXrHnLE>
- <http://www.youtube.com/watch?v=- MoNGdzesKw>
- http://odysseus.culture.gr/h/1/gh151.jsp?obj_id=3443
- <http://www.dainst.org/el/project/%CE%BA%CE%B5%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82?ft=all>
- Φωτογραφικό υλικό που συγκέντρωσε η υπεύθυνη καθηγήτρια αλλά και οι μαθητές κατά την εκπαιδευτική επίσκεψη.
- Φύλλα εργασίας που δημιουργήθηκαν και από τους υπεύθυνους του μουσείου (Μουσείο Κεραμεικού) και από την υπεύθυνη καθηγήτρια (αρχαιολογικός χώρος Κεραμεικού).
- Ερωτηματολόγιο.
- Αρχαιολογικός οδηγός του Κεραμεικού.
- Εικόνες αναπαραστάσεων που στάλθηκαν στο 67^ο Γυμνάσιο Αθήνας από τους υπεύθυνους του Μουσείου.

Μέθοδοι και Τεχνικές

- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης
- Ενσυναίσθηση
- Χρήση Νέων Τεχνολογιών
- Παιχνίδι συγκέντρωσης βαθμών
- Παιχνίδι παρατήρησης
- Συνέντευξη

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν είχαν διαπολιτισμικό χαρακτήρα. Μια δράση που θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε ήταν η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους μαθητές. Μέσα από αυτό, τους ζητήθηκε να συγκεντρώσουν ονόματα

χαρακτηριστικών ζώων (οικόσιτων, άγριων, μυθικών) και φυτών από τη χώρα καταγωγής τους, καθώς επίσης και στίχους τραγουδιών ή μελοποιημένων ποιημάτων όπου αναφέρονταν ονόματα φυτών. Τους προτάθηκε να το συμπληρώσουν αφού πάρουν συνέντευξη από τους γονείς τους.

Κατά την παρουσίαση της εργασίας τους στους συμμαθητές τους διαπιστώθηκε ότι τα περισσότερα παιδιά δεν γνώριζαν στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας καταγωγής τους (ζώα, φυτά) αλλά ούτε και τη μυθολογία αυτής (μυθικά ζώα). Οι απαντήσεις που δόθηκαν δεν ήταν δυνατό να αποτελέσουν υλικό για περαιτέρω επεξεργασία. Δυστυχώς, οι περισσότεροι γονείς των παιδιών, ίσως λόγω έλλειψης χρόνου ή ακόμη και άγνοιας, δεν μπόρεσαν να τα βοηθήσουν σε αυτό. Ταυτόχρονα, ο σύντομος χρόνος που είχαν στη διάθεσή τους δυσκόλεψε αυτήν την προσπάθεια.

Αντίθετα, τα παιδιά δεν δυσκολεύτηκαν στη συγκέντρωση στίχων τραγουδιών ή μελοποιημένων ποιημάτων, ίσως γιατί τα γνωρίζουν μέσα από τις κοινωνικές τους εκδηλώσεις. Ανέφεραν όμως ότι δυσκολεύτηκαν στην καταγραφή αυτών, διότι δεν ξέρουν να γράφουν στη γλώσσα της χώρας καταγωγής τους.

Επίσης, οι μαθητές δεν αντιμετώπισαν κανένα πρόβλημα στη δημιουργία της αφίσας-παρουσίασης των ποταμών της χώρας καταγωγής τους, διότι μπορούσαν να δουλέψουν διαδικτυακά.

Κάποιες από τις αρχές που προέκυψαν από το εργαστήριο της ημερίδας και ενυπάρχουν στις δράσεις που οργανώθηκαν είναι οι παρακάτω:

- Συμμετοχή παιδιών και διαδραστικότητα.
- Το βίωμα. Η ενεργός επαφή με τα αντικείμενα, υλικά και άυλα.
- Πρωτοτυπία, έκπληξη, περιέργεια.
- Παιχνίδι, δημιουργικότητα, αμεσότητα, συμμετοχή, βιωματική μάθηση και επαφή με το φυσικό περιβάλλον, γλώσσα προσαρμοσμένη στο γλωσσικό επίπεδο ομάδας.
- Αυξημένη χρήση νέων τεχνολογιών.
- Ενεργοποίηση αισθήσεων.

Αξιολόγηση

Από τη συζήτηση με τους μαθητές, την παρατήρηση, αλλά κυρίως από την ανταπόκριση των μαθητών σε οτιδήποτε τους ζητήθηκε, επιβεβαιώνεται η επιτυχημένη διεξαγωγή και ολοκλήρωση της δράσης «Εκπαιδευτικές Επισκέψεις Μαθητών». Το αμείωτο ενδιαφέρον των μαθητών και μαθητριών και η διάθεση συμμετοχής τους είναι ξεκάθαρη και από το συγκεντρωμένο φωτογραφικό υλικό.

Από αυτή τη στοχευμένη δράση τα οφέλη ήταν πολλά για όλους, μιας και οι στόχοι που είχαν τεθεί κατά την έναρξή της επιτεύχθηκαν. Το κυριότερο, όμως, είναι ότι όλη η δράση θα παραμείνει μια αξέχαστη, γεμάτη με εικόνες, χαρά και

συντροφικότητα, εμπειρία τόσο για τα παιδιά όσο και για τους εκπαιδευτικούς που πήραν μέρος.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί η προθυμία, η υπευθυνότητα, η ικανότητα προσαρμογής όλου του εγχειρήματος στην ηλικία και στο γνωστικό επίπεδο των μαθητών, που επέδειξαν οι αρχαιολόγοι.